

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 4

van **KATRIEN SCHRYVERS**

datum: 27 september 2016

aan **SVEN GATZ**

VLAAMS MINISTER VAN CULTUUR, MEDIA, JEUGD EN BRUSSEL

Vlaamse Jeugdraad - Bevraging psychisch welzijn jongeren

"Alarmerend" noemt de Vlaamse Jeugdraad de resultaten van haar bevraging bij meer dan 1100 jongeren tussen 14 en 25 jaar over hoe zij zich voelen. Deze resultaten werden begin juli 2016 bekendgemaakt. 38% van de bevroagden voelt zich immers slecht, zelfs zo zeer dat het een invloed heeft op hun goed functioneren. Opvallend is de meest genoemde reden om zich niet goed te voelen. 60% van de bevroagden heeft namelijk het gevoel niet te kunnen voldoen aan de hoge verwachtingen die thuis of op school aan hen worden gesteld. 41% ervaart problemen op school en 33% ervaart problemen thuis. Ook het verlies van dierbaren, financiële problemen en pesten worden genoemd als oorzaken. 36% van de respondenten weet echter zelf niet waarom zij zich slecht voelt.

Twee derde van de respondenten geeft aan vrienden te hebben die hen begrijpen. Velen houden echter hun problemen voor zich en proberen zelf hun emoties te verwerken. 70% vindt dat muziek hen daarbij helpt.

10% echter zegt niemand te hebben waar ze met hun problemen terecht kunnen. Slechts 29% van de jongeren die zeggen hun psychische problemen niet meer aan te kunnen, zocht hiervoor al professionele hulp. Dat deze cijfers eerder laag liggen, heeft ongetwijfeld te maken met het taboe dat nog steeds ligt op het zoeken naar hulp voor en praten over psychische problemen.

Het Vlaams Actieplan Suïcidepreventie 2012-2020 formuleert een aantal strategieën en acties die inzetten op het bevorderen van de geestelijke gezondheid, de individuele veerkracht en het vermogen voor zelfhulp. Hulp moet laagdrempelig bereikbaar zijn en hulp zoeken moet worden aangemoedigd.

In de motie van aanbeveling naar aanleiding van de maatschappelijke beleidsnota Jeugdzorg (stuk 1190, 27 juni 2011) die vorige legislatuur het sluitstuk vormde van de bijzondere commissie Jeugdzorg werd inzake het jeugdbeleid onder meer gevraagd om sensibiliseringscampagnes te voeren in verband met het aanvaarden van teleurstelling in het verwachtingspatroon van en ten aanzien van kinderen en jongeren enerzijds en om de tolerantie ten aanzien van kinderen en jongeren te verhogen anderzijds. In deze motie werd ook gevraagd om:

- een beleidsdomeinoverschrijdend actieplan op te stellen om het pesten (fysiek, verbaal en digitaal) van en door kinderen en jongeren kordaat aan te pakken;
- de vorming en het inzetten van jeugdadviseurs (jongeren geven jongeren advies) bij de jongerenadviescentra te vergroten;

- jeugdcultuuractoren te stimuleren en te ondersteunen om in te zetten op maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren.

In het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2015-2019 wordt ook aandacht besteed aan de specificiteit van 'jong zijn' en het welbevinden van de jeugd. Een van de doelstellingen is: 'Kinderen en jongeren voelen zich goed in hun vel, durven aangeven wanneer dat niet zo is en weten waar ze terecht kunnen met hun vragen.' Een ander is om kinderen en jongeren de kans te geven zichzelf te laten zijn en zich uit te drukken in de samenleving. Ook 'elkaar ontmoeten' wordt als een belangrijk element naar voren geschoven.

1. Hoe reageert de minister op de resultaten van het onderzoek van de Vlaamse Jeugdraad naar het welbevinden van jongeren? Wat zijn de mogelijke verklaringen voor de bevinding dat zoveel jongeren zich slecht voelen, onder meer omdat ze vinden niet te kunnen voldoen aan de hoge verwachtingen die aan hen gesteld worden?
2. Hoe kan hieraan verholpen worden? Welke maatregelen neemt de minister ter zake?
3. Hoe wordt aan het gevraagde in de motie van juni 2011 vandaag verder antwoord gegeven?
4. Welke maatregelen neemt de minister in navolging van het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan in het kader van het welbevinden van de jongeren?

ANTWOORD

op vraag nr. 4 van 27 september 2016

van **KATRIEN SCHRYVERS**

1. Ook ik heb het dossier van de Vlaamse Jeugdraad over 'goed in je vel' met veel belangstelling doorgenomen.

Ik wil wel meegeven dat dit om eerste cijfers gaat. De Vlaamse Jeugdraad, die Psychisch welzijn als één van haar prioriteiten koos, gaat binnen een werkgroep gedurende drie jaar rond dit thema aan de slag. Ze voerden reeds gesprekken met experts van onder andere Te Gek!?, TeJo, KULeuven, Kinderrechtencommissaris, enkele instellingen uit de jeugdhulp... Daarnaast organiseerden ze ook een dialoogmoment waarop jongeren, beleidsmakers en experts met elkaar in gesprek gingen over psychisch welzijn bij jongeren.

Om ook de mening van een grotere groep jongeren te kennen, stelden ze een enquête op. De enquête werd breed online verspreid, gericht naar de doelgroep jongeren tussen 14 – 25 jaar. Ze bereikten in totaal 1124 jongeren. Het was een open bevraging en geen onderzoek, waardoor ze dus geen representativiteit kunnen garanderen. Zo is het overgrote deel (80%) van de respondenten van het vrouwelijk geslacht.

Het dossier waar u in uw vraagstelling naar verwijst gaat over deze online-bevraging. De Vlaamse Jeugdraad wil deze bevraging echter nog representatiever maken en zal dit najaar (in navolging van de enquête) gesprekken aangaan met jongeren die ze in mindere mate bereikten met de online enquête.

Daarnaast zullen ze in het najaar ook enkele good practices bezoeken.

Het traject zal uitmonden in concrete aanbevelingen voor het beleid op Vlaams, federaal en Europees niveau, die wellicht pas tegen het voorjaar 2017 te verwachten zijn.

De eerste vaststellingen zijn niet nieuw. Hiervan getuigt het feit dat het welbevinden van kinderen en jongeren als een van de aanvankelijk tien prioritaire beleidsuitdagingen voor het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2015-2019, het JKP, uit de bus kwam op het Groteprioriteitendebat van september 2013. De aanwezigen pleitten toen al voor een structurele beleidsaandacht voor het psychisch en sociaal welbevinden voor alle kinderen en jongeren. In de analyses die toen werden gemaakt, kwam men tot dezelfde mogelijke verklaringen: jongeren staan onder druk. Ze moeten voldoen aan heel wat standaarden en ervaren een grote prestatiedruk, die nog versterkt wordt door een aantal maatschappelijke fenomenen als overmedicalisering, labelcultuur, groepsdruk e.d.

2. In het JKP formuleerden we de strategische doelstelling 9 als volgt: "In 2019 voelen kinderen en jongeren zich goed in hun vel en kunnen ze aangeven wanneer het niet zo is. Ze weten waar ze er mee terecht kunnen en worden passend geholpen." Dit hoofdstuk in het JKP valt onder de verantwoordelijkheid van mijn collega bevoegd voor Welzijn. Zelf ondersteun ik de Vlaamse Jeugdraad via de gestructureerde dialoog die op Europees niveau nog tot midden 2017 focust op het psychisch welzijn van jongeren. Dit participatief proces dat jongeren en beleidsmakers uit Europa samenbrengt om te discussiëren en beleidsaanbevelingen te formuleren, werd opgezet onder de titel 'Ready for life, ready for society'. In Vlaanderen trekt de Vlaamse jeugdraad het proces, in dialoog met de afdeling Jeugd. Ik volg nauwgezet op hoe de resultaten van deze gestructureerde dialoog de doelstellingen en projecten in het JKP nog kunnen versterken.

In het JKP draag ik bij tot de derde operationele doelstelling van SD 9: "De Vlaamse overheid faciliteert een ondersteuningsaanbod voor personen waar kinderen en jongeren zich kunnen toe richten met een vraag of een probleem."

Kinderen en jongeren hebben nood aan een vrijwillig, informeel contact in hun eigen leefwereld, iemand waar ze terecht kunnen met vragen, problemen, situaties. Hierbij wordt niet alleen gefocust op jongeren in de hulpverlening; dit gaat over elk kind, elke jongere die ergens terecht moet kunnen, naast Awel, de voormalige kinder- en jongerentelefoon, die ook door mij ondersteund wordt, bv. ook bij een jeugdwerkbegeleider.

In functie hiervan zet ik vooral in op een goed jeugdinformatiebeleid. De Ambrassade zet de activiteiten van het vroegere Vlaamse jeugdinformatiepunt voort. Zo wordt de jeugdinfotheek voor intermediären en jeugdinfowerkers nauwgezet onderhouden, houdt men de 40 informatiefolders actueel en op maat van jongeren, lopen de voorbereidingen voor de vernieuwde Jongerengids die volgend jaar wordt verspreid, enz. De Ambrassade organiseert ook de Commissie Jeugdinformatie waarin de intersectoriële jeugdinformatiepartners (onderwijs, welzijn, media, jeugd, ...) samenkomen en die een (beleids)visie rond jeugdinformatie uitbouwt. Zelf onderzoek ik nog verder hoe er in Vlaanderen een geïntegreerd communicatieplatform kan gelanceerd worden waarin aandacht is voor een breed scala aan jeugdinformatie, gekoppeld aan laagdrempelige instrumenten om participatie te stimuleren.

Dit jaar heb ik ook, samen met mijn collega's bevoegd voor Welzijn, Sport en Onderwijs, bijgedragen tot de campagne voor een kindvriendelijke 1712 (hulplijn voor elke burger die vragen heeft geweld, misbruik en kindermishandeling). Affiches werden verzonden naar de landelijke secretariaten van het jeugdwerk en de lokale jeugddiensten (JKP 9.3.3). Het campagnebeeld voor een kindvriendelijke 1712 werd gelanceerd begin april. De verspreiding van de campagnematerialen moet meer kinderen en jongeren de weg wijzen naar gepast advies en ondersteuning.

Vanuit de zorg om respect voor alle vormen van jong zijn centraal te stellen werd in het kader van het JKP ook een strategische doelstelling rond "jong zijn" geformuleerd die luidt als volgt: "In 2019 heeft Vlaanderen de condities gecreëerd om kinderen en jongeren, zonder onderscheid, volop jong te laten zijn, met respect voor ieders belang." Vanuit de bevoegdheid Jeugd zet ik onder meer in op de subsidiëring van de jeugdorganisaties, de uitreiking van het label kindvriendelijke steden en gemeenten, de organisatie van de jaarlijkse buitenspeeldag, de dag van de diversiteit, de ondersteuning van de Vlaamse Jeugdraad, de opvolging van de Europese Conferentie over het Belang van het Kind (2014) en van de tweede internationale Jeugdwerkconferentie (2015), het beleidsinstrument JoKER en de administratieve vereenvoudiging voor het jeugdwerk. Zo zullen dit najaar de nieuwe labels voor kindvriendelijke steden en gemeenten uitgereikt worden. Vanaf 1 januari 2017 zal de afdeling Jeugd het secretariaat overnemen van de VVJ zodat deze laatste zijn rol als ondersteuner ten volle kan spelen. De 9de buitenspeeldag op 1 april 2016 kende 382 locaties tegenover 240 in 2015. Ik startte het traject diversiteit in het jeugdwerk via een burgerkabinet in mei 2016 en een ronde tafel in september 2016. Na deze ronde tafel zal er invulling gegeven worden aan een mogelijk evenement "Dag van de diversiteit". Verder kan de Vlaamse medewerking aan het Europees handboek over het jeugdwerkbeleid in voorbereiding en aan de publicatie van de Raad van Europa over het belang van het kind vermeld worden. Een JoKER-checklist werd opgesteld als steun bij de redactie van RIA's bij wetgevende initiatieven met impact op kinderen en jongeren. Bij de aanpak rond administratieve vereenvoudiging voor het jeugdwerk ligt de focus op 'op kamp gaan' en op 'fuiven'.

3. Met betrekking tot de motie van aanbeveling van juni 2011 over de Maatschappelijke beleidsnota Jeugdzorg, verwijs ik graag naar de afspraken die ik met mijn collega's, bevoegd voor Welzijn, Onderwijs en Sport heb gemaakt in het kader van de mededeling betreffende de bevordering en bescherming van de fysieke, psychische

en seksuele integriteit van de minderjarige in de jeugdhulp, en de kinderopvang, het onderwijs, de jeugd- en de sportsector. Pesten en cyberpesten is een thema dat we gezamenlijk opnemen in dit kader. Dit zal ook een thema zijn dat zal opgenomen worden door het op te richten kennisplatform integriteit.

4. Zie antwoord op vraag 2.